

Stuki muzyczne – Wokalistyka

██████████

██████████

████████████████████

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie – Rada Dyscypliny Artystycznej powierzyła funkcję Recenzenta mojej osobie na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j Dz.U z 2022 r poz 574 z późniejszymi zmianami). Pismo sygnowane podpisem prof. dr hab. Pawła Łukaszeńskiego – Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uczelni. Recenzja dotyczy nadania stopnia DOKTORA Pani Lian Ying – obywatelki Chin.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Przesłana mi praca składa się z dzieła muzycznego, w którego skład wchodzi trzynaście utworów w wykonaniu Doktorantki zawartych na nośniku CD oraz opisu dzieła w wersji papierowej pt: „Subretka, aspekty wokalne, sceniczne, specyfika rodzaju głosu na wybranych przykładach”.

Na początku poddam ocenie pracę pisemną. Pierwsze wrażenie, jakie odniosłam czytając tę rozprawę jest następujące – praca obszerna, dobrze skonstruowana, prawidłowa pod względem redakcyjnym, ubogacona w wywodach teoretycznych licznymi przykładami wizualnymi – (wyciąg fortepianowy - fragmenty omawianych arii z wykolorowanymi szczegółami opracowywanych problemów): czyta się ją bardzo dobrze i wygodnie sprawdza myśl teoretyczną, badawczą doktorantki, gdyż przykłady nutowe umieszczone w pracy są bardzo czytelne i zamieszczone prawidłowo – w kolumnach po tekście rzeczowym. Domniemywać należy, że praca była tłumaczona z języka chińskiego na język polski, gdyż tłumaczenie to bywa pod wieloma względami dość ułomne, szczególnie w najważniejszej części pracy – to jest w Rozdziale Trzecim. Wprawdzie wada ta nie wpływa na moją ocenę merytoryczną samej pracy, jednak należy ten fakt zauważyć. Jest to kolejna praca obywatela Chin, którą przyszło mi recenzować i mam już wyrobioną opinię na temat tłumaczeń. Mogę więc jednoznacznie stwierdzić, że niestety – nie posiadamy tłumaczy przysięgłych o odpowiednio wysokim poziomie władania językiem chińskim ze wskazaniem na dyscyplinę sztuki muzyczne. Wciąż jest to elitarna materia i bardzo trudna do pozyskania przez człowieka nieobdarzonego jakimkolwiek talentem czy wiedzą muzyczną.

Przechodzę więc do szczegółowej oceny pracy.

Przedłożony mi egzemplarz dywagacji składa się z Abstraktu, Wstępu, Trzech Rozdziałów, Zakończenia i Bibliografii.

Abstrakt zawiera systematykę głosu sopranowego w aspekcie *subrette* – zarówno jeśli chodzi o głos jak i warunki fizyczno psychiczne kobiety - artystki. Autorka wyjaśnia, czym dysponować musi sopran subretkowy, jako artystka na scenie (osobowość, uroda głosu i piękno fizyczne, temperament wyobraźnia artystyczna i wokalna oraz inteligencja).

W **Pierwszym Rozdziale** Doktorantka wprowadza czytającego za pomocą sprawnie przedstawionego kontekstu historycznego w proces powstania *opery buffa*. I tak chronologicznie mamy akapity: **włoska opera buffa, francuska opera comique, singspiel niemiecki i wiedeńska operetka**. Następnie w podrozdziale drugim zajmuje się miejscem sopranu subretkowego w komediowej literaturze operowej zaś w trzecim akapicie – analizuje sopranowy głos subretkowy w aspekcie zajmowanego miejsca w dramatach operowych. Sentencja o operze werystycznej nie dotyczy tematu pracy, gdyż wspomniane głosy sopranowe to zupełnie inny gatunek, jednak zawarte w nim wnioski są jak najbardziej słuszne. Ciekawa tabela rozróżniająca rodzaje sopranów kończy rozdział i jest ważnym czynnikiem poznawczym. Oceniam ją bardzo pozytywnie.

Drugi Rozdział to dobra analiza wybranych arii wykonywanych przez soprany subretkowe. Pierwszy podrozdział to omówienie problematyki arii komediowych. Są to kolejno:

W. A. Mozart – „Cosi fan tutte” – arie Despiny

G. Verdi – „Bal maskowy” – arie Oskara

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – arie Adeli

W. A. Mozart – „Uprowadzenie z seraju” – arie Blondy

W drugim podrozdziale mamy rozwikłanie problemu arii komediowych w scenicznych adaptacjach. Pani Lian Ying opera swoje badanie na następujących przykładach arii:

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – arie Adeli

G. Puccini – „Cyganeria” – walc Musetty

G. Donizetti – „Napój miłosny” – aria Adiny

G. Donizetti – „Don Pasquale” – aria Noriny

D. Cimarosa – „Potajemne małżeństwo” – aria Caroliny

W. A. Mozart – „Urowadzenie z seraju” – aria Blondy

Na podanych wcześniej przykładach autorka analizuje postaci bohaterek wymienionych powyżej oper pod względem charakterologicznym i intelektualnym podpierając swoje wnioski przykładami wizualnymi nut – ważne szczegóły są zaznaczone kolorem. Dobrze się czyta pracę, która posiada takie elementy redakcyjne. Oceniam je wysoko.

W Rozdziale Trzecim – co zrozumiałe – najobszerniejszym, Doktorantka dokonuje najważniejszego – szczegółowej analizy porównawczej arii – najpierw koloraturowych a następnie subretkowych, które sama wykonuje w Sali Koncertowej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina zawartych na nośniku elektronicznym będącym częścią składową dostarczonej mi pracy doktorskiej. Opis problematyki badawczej opiera na dostępnych w mediach (tak mniemam) nagraniach video wykonań światowej sławy artystek. Są to: Lucia Popp, Kathlyn Battle, Judith Blegen, Natalie Dessay, Anna Netrebko, Edita Gruberova, Anna Moffo, Sonia Yoncheva, Cecilia Bartoli, Veronica Seghers, Harolyn Blackwell, Sumi Yo, Olga Kulchynska, Adrianna Martino.

Analiza każdej z badanych arii poprzedzona jest informacją o życiu i twórczości kompozytora; krótką, ale treściwą; kilkoma faktami dotyczącymi powstania opery, jej premiery, jak również skondensowanym przedstawieniem libretta opery, z której aria pochodzi.

Badania dokonano pod względem treści, sytuacji scenicznej, formy muzycznej, działań aktorskich, warunków fizycznych artystek a nawet charakteryzacji i wyglądu kostiumów. Fragmenty szczególne arii – przedstawione są na wydrukowanych przykładach nutowych, zaś omawiany szczegół podkreślony kolorem. Czytelne i opatrzone słusznymi wnioskami. Autorka cytuje *Lilli Lehman* by podkreślić jak ważnym jest odpowiednie przygotowanie techniczne śpiewaczki, by trudności reżyserskie nie miały znaczącego wpływu na wykonanie arii. Autorka dla uwidocznienia swoich badań zamieszcza liczne przykłady nutowe i jak pisałam wcześniej wszystkie szczegółowo omawiane problemy zakreśla kolorem, by można szybciej odnaleźć je w materiale. Oprócz analizy wspomnianej powyżej, Doktorantka dokonuje również bardzo sprawnej i prawidłowej analizy formalnej każdej z arii. Porównuje arie koloraturowe z ariami stricte subretkowymi wnioskując, iż jeśli chodzi o skalę rozpiętości głosu koloraturowego – a jest ona większa niż u sopranu subretkowego, co jednak w żadnym razie nie umniejsza wartości tego drugiego. Zgadzam się z tym wnioskiem, gdyż postrzegając głos, jako instrument jest on tylko częścią składową wykonawstwa scenicznego w operze. Na kompletność „artyzmu” śpiewaczki, składa się bowiem jeszcze kilka równie ważnych elementów. Mianowicie: barwa i uroda głosu, sprawność malowania nim emocji, umiejętność ich kontrastowania, biegłość i lekkość koloratur, ich selektywność oraz wdzięk i urok osobisty artystki. Tak więc, szersza skala głosu nie zawsze świadczy o większej jego wartości.

W tym miejscu uważam za konieczne w kolejności takiej, jak występują w pracy – wymienienie tychże arii.

Tak więc arie koloraturowe:

W. A. Mozart – „Urowadzenie z seraju” – Aria Blondy z II aktu – „Welche wonne...”

G. Donizetti – „Napój miłosny” – Aria Adiny z I aktu – „Prendi, per me sei libero..”

G. Donizetti – „Córka pułku” – Aria Marii z I aktu – „Ciascun lo dice...”

G. Donizetti – „Don Pasquale” – Aria Noriny z I aktu „ Quel guardo il Cavaliere...”

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – Aria Adeli z II aktu – „ Mei herr marquis..”

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – Aria Adeli z III aktu – „Spiel ich die Unschuld ...”

Arie subretkowe:

G. B. Pergolesi – „Służąca panią” – Aria Serpiny z I aktu – „:Stizzoso, mio stizzoso...”

W. A. Mozart – „Tak czynią wszystkie, czyli szkoła kochanków” – Aria Despiny z I aktu – „In uomini, In soldati..”

W. A. Mozart – „Tak czynią wszystkie, czyli szkoła kochanków” – Aria Despiny z II aktu – „Una donna a quindici anni ..”

D. Cimarosa – „Potajemne małżeństwo” – Aria Caroliny z I aktu – „Perdonate signor mio...”

G. Verdi – „Bal maskowy” – Aria Oskara z I aktu – „Volta la Terrea...”

G. Verdi – „Bal maskowy” – Aria Oskara z III aktu – „Saper vorreste..”

G. Puciini – „Cyganeria” – Walc Musety z I aktu – „Quando me'n vo..”

Akapit trzeci Trzeciego Rozdziału to podobieństwa i różnice ujawnione w dysertacji między głosem koloraturowym a subretkowym. Różnorodność zdaniem autorki wymaga różnych cech, ale jedną podstawową, która łączy oba głosy to dysponowanie ekstremalnie wysokimi dźwiękami. Wnioski, jakie Doktorantka wysnuwa są spójne i zgodne z moim postrzeganiem badanego problemu. **RZADKO SPOTYKA SIĘ SOPRANISTKĘ DYSYONUJĄCĄ KOMPLETEM WYMOGÓW ROLI SUBRETKOWEJ WZBOGACONEJ O TOPOWE DŹWIĘKI. JEST TO SKARB NIEOCENIONY W TEATRZE OPEROWYM, WYSTĘPUJĄCY BARDZO RZADKO.**

Pracę wieńczy krótkie Zakończenie ujmujące wnioski i podziękowania dla Promotora oraz Bibliografia. Praca dobra, przetłumaczona na język polski w sposób niestety nie do końca piękny i skrupulatny . W najważniejszym rozdziale – **Trzecim** – widać niestety braki w komunikacji tłumacza, jeśli chodzi o muzyczne traktowanie materii. Zdarzają się nieliczne tzw. „literówki”. I jedno i drugie nie ma wpływu na moją ocenę merytoryczną pracy. Rozumiem myśl przewodnią Doktorantki a to najważniejsze.

OCENA DZIEŁA MUZYCZNEGO

Na płycie CD zawartych jest trzynaście arii sopranowych, w wykonaniu Lian Ying. Nagrania dokonano w lipcu 2021 roku w Sali Koncertowej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Solistce towarzyszy pianistka Yan Rong. Przedstawiają się w następującej kolejności:

G. B. Pergolesi – „Służąca panią” – Aria Serpiny z I aktu – „:Stizzoso, mio stizzoso...”

W. A. Mozart – „Tak czynią wszystkie, czyli szkoła kochanków” – Aria Despiny z I aktu – „In domini, In Soldati..”

W. A. Mozart – „Tak czynią wszystkie, czyli szkoła kochanków” – Aria Despiny z II aktu – „Una donna a quindici anni ..”

W. A. Mozart – „Urowadzenie z seraju” – Aria Blondy z II aktu – „Welche wonne....”

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – Aria Adeli z II aktu – „ Mei herr marquis..”

J. Strauss – „Zemsta nietoperza” – Aria Adeli z III aktu – „Spiel ich die Unschuld ...”

G. Donizetti – „Córka pułku” – Aria Marii z I aktu – „Ciascun lo dice...”

G. Donizetti – „Napój miłosny” – Aria Adiny z I aktu – „Prendi, per me sei libero..”

G. Puciini – „Cyganeria” – Walc Musetty z I aktu – „Quando me’n vo..”

G. Verdi – „Bal maskowy” – Aria Oskara z III aktu – „Saper vorreste..”

G. Verdi – „Bal maskowy” – Aria Oskara z I aktu – „Volta la Terrea...”

G. Donizetti – „Don Pasquale” – Aria Noriny z I aktu „ Quel guardo il Cavaliere...”

D. Cimarosa – „Potajemne małżeństwo” – Aria Caroliny z I aktu – „Perdonate signor mio...”

Śpiewaczka dysponuje jaskrawym sopranem o błyszczącej barwie, dość sprawnym technicznie. Posiada wysokie dźwięki – jak sama je nazywa – topowe i eksponuje je w sposób pewny i silny. Bardzo dobra dykcja, która w szybkich przebiegach melodii sprawia każdej wykonawczyni spore wyzwanie. Wysoko oceniam te sprawność, wiedząc jak wielką trudność dla Azjatów stanowi wymowa twardego włoskiego „R”, które to w języku chińskim nie występuje wcale. Głos jest prawidłowo impostowany, dobrze oparty na oddechu, nośny i dźwięczny – właśnie taki, jaki jest potrzebny do tego rodzaju partii. Każda z arii jest zinterpretowana zgodnie z tradycją wykonawczą i stylem epoki, bez daleko posuniętej finezji interpretacyjnej śpiewaczki. Chciałoby się trochę więcej fantazji i dowcipu w niektórych fragmentach, zabawy dźwiękiem i słowem. Myślę, że nie do końca fortunate jest towarzyszenie śpiewaczce przy fortepianie pianistki również ze świata innej kultury – Chinki.. Pracuję z Chińczykami od lat i wiem jak trudno jest im uwolnić emocje, jak trudno dotrzeć do ich wnętrza. Są niezwykle pracowici i sumienni natomiast ich polot i

wyobrażenia wokalnie – artystyczna, jako taka – to bardzo trudna dla nich materia. Rzadko im się zdarza tę barierę przekroczyć. Europejczyk pianista mógłby pociągnąć za sobą solistkę proponując pewne interpretacyjne rozwiązania przy okazji kształcąc śpiewaczkę. Być może jakieś względy zdecydowały o takim właśnie składzie wykonawczym. No ale to wybór Lian Ying. Jeszcze jedna sprawa – dość ważna - w arii Blondy zdarzają się nieakceptowalne u Mozarta podjazdy w ataku na dźwięk przy większych interwałach. Średnica i niskie dźwięki pięknie wyprowadzone do przodu, uniesione, nośne, jasne i dźwięczne poparte dykcją. Niektóre najwyższe tony dość forsowne i z nieco szerszą wibracją. Nie znam wieku artystki, ani też przebiegu Jej kariery wokalne, więc trudno mi się odnieść, co do przyczyny owego brzmienia. Sprawia wrażenie osoby dojrzałej i dość dużo śpiewającej, tak więc byłoby to w takiej sytuacji usprawiedliwione. Zastanawia też niezbyt duża ruchliwość głosu i mała selektywność koloratur. Być może wynika to ze zmęczenia lub też z pewnych braków technicznych. Wykonanie jednak oceniam pozytywnie wiedząc, iż świeżość i młodość głosu sopranowego bardzo szybko przemija, szczególnie w sytuacji potrzeby rynkowej, życiowej czy po prostu z dojrzwania organizmu. Głos to żywy instrument i na fakt wapienia pewnych części organizmu, który rozpoczyna się po dwudziestym pierwszym roku życia człowieka nie bardzo mamy wpływ. Brakuje może nieco zróżnicowania w ariach, które mają części A B A – tradycyjnie stosuje się wariacjonowanie powtarzających się fragmentów w muzyce – ale – to wybór i indywidualna potrzeba śpiewaczki.

KONKLUZJA

Przesłana mi do oceny rozprawa doktorska oraz dzieło muzyczne oceniam pozytywnie. Jest ciekawym ujęciem problemu i przykładem dobrej, efektywnej pracy. Niniejszym stwierdzam, iż praca doktorska mgr Lian Ying poprzez swój odkrywczy i edukacyjny charakter wnosi znaczący wkład w rozwój tak dyscypliny jak i dziedziny sztuk muzycznych. Wobec powyższego stwierdzam, iż wykazała się potrzebną wiedzą teoretyczną oraz warunkami do prowadzenia samodzielnej pracy twórczej. Rozwiązała założone zagadnienie artystyczne spełniając wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy i nadanie stopnia doktora sztuk muzycznych Pani Lian Ying

Prof. dr hab. Katarzyna Nowak Stańczyk

